

the pronoun le, it changes the semantics of the parenthetical clause, emphasizing how the action takes place, and on this basis can be attributed to rheme.

Key words: *actual division, construction «direct speech + author's words», reverse word order, complicated sentence, French press.*

УДК 811.511.111+811.161.2]366.58

А. А. Шульга

ГРАМАТИЧНА КАТЕГОРИЗАЦІЯ АСПЕКТУАЛЬНОСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА ФІНСЬКІЙ МОВАХ

У статті проаналізовано такі граматичні категорії, як час і вид в українській і фінській мовах в їхньому співвідношенні з функціонально-семантичною категорією аспектуальності. Визначено і схарактеризовано 5 класів аспектуальних дієслів в українській мові і виявлено їхні умовні відповідники у фінській мові. Установлено відмінності у граматичній категоризації аспектуальності у зіставлюваних мовах як термінологічно, так і онтологічно.

Ключові слова: *категорія аспектуальності, граматична категоризація, дієслівна категорія виду, категорія часу, аспектуальні класи дієслів.*

Постановка проблеми. Дієслово як категорія, що описує різні ситуації, пов'язані з діями, станами тощо людини, а також розкриває різні аспекти їхнього вияву, продовжує залишатися центральним лексико-граматичним класом слів у будь-якій мові завдяки своїй складній і розгалуженій парадигмі форм [4]. Основною фундаментальною категорією дієслова на тлі інших є *аспектуальність*, або категорія виду [11], яка й досі викликає жваві дискусії при її вивченні, особливо у плані способів реалізації та видових характеристик дієслів у неспоріднених мовах [3].

Через складність її категоріального статусу сформувалася навіть окрема наука – аспектологія, яка має на меті дослідити граматичний склад та граматичну семантику мови, тобто всю сферу аспектуальності, яка має окрім виду різноманітні інші явища, схожі або суміжні з видом у змістовому або функціонально-семантичному відношенні [9]. Окрім граматичних видових та видо-часових категорій аспектологія вивчає аспектуальні класи дієслів (динамічні / статичні, граничні / неграничні) та їхні підкласи, тобто способи дії, а також різноманітні аспектуально релевантні компоненти контексту, виражені недієслівною лексикою і засобами синтаксису [12].

Метою статті є зіставлення граматичних способів і засобів вираження категорії аспектуальності в українській та фінській мовах.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження функціональної та семантичної сфер категорії аспектуальності здійснювалося О. Бондарком, З. Вендлером, К. Городенською, А. Загнітком, Г. Залізняка, Ю. Ісаковою, М. Кальком, Ю. Масловим, А. Мустайоки, Х. Томмолою, А. Шмельовим та ін. ученими, проте зіставний аналіз цього явища у мовах різної морфолого-типологічної будови залишається актуальним і перспективним.

Виклад основного матеріалу. Аспектуальність, за О. В. Бондарком, визначається як функціонально-семантична категорія, «змістом якої є характер протікання дії, а формою вираження - морфологічні, словотворчі та лексичні засоби за участі деяких

синтаксичних членів речення» [2, с. 50]. З цього визначення випливає функціонально-семантична природа категорії аспектуальності, тоді як вид, за допомогою якого ця категорія реалізується, є граматичною категорією. Проте, тут слід зазначити, що у функціональній граматиці наявні категорії, де семантична і граматична природа збігаються. Це стосується функціонально-семантичної категорії темпоральності, або категорії часу. А тому різниця між категорією виду та аспектуальністю стосується, насамперед, плану вираження.

Наразі в аспектології сформувалися різні теорії виду дієслова, з-поміж яких найбільш релевантною визнана двокомпонентна теорія виду, розроблена свого часу Ю. С. Масловим [10].

Двокомпонентна теорія виду розглядає категорію аспекту (асpektуальність) у двох планах:

- 1) як власне вид: доконаний і недоконаний;
- 2) і як аспектуальні класи «своєрідні приховано-граматичні категорії, які визначають аспектуальну специфіку, так звану видову поведінку: парновидовість, одновидовість, двовидовість, а також повноту функціонального спектру (тобто можливість мати одне чи кілька часткових видових значень - процесуальне, ітеративне, фактивне, узуальне, тощо)» [8, с. 54].

У різних мовах категорія аспектуальності має власні, відмінні один від одного, формальні та семантичні способи й засоби вираження.

В українській мові категорія аспекту представлена, в першу чергу, категорією дієслівного виду, оскільки він охоплює всі форми дієслова: інфінітивну, способові й часові, дієприкметникові й дієприслівникові.

Протиставлення виду має граматичне вираження у співвідносних однокорених дієсловах (в поодиноких випадках суплетивно), що виступають як видова пара, наприклад, *робити-зробити, брати-взяти*. У формах інфінітиву значення доконаного й недоконаного виду виражається безвідносно до інших граматичних значень дієслова, воно властиве самій дієслівній основі, де показником виду виступає афікс (префікс або суфікс), чергування звуків у корені слова, наголос тощо.

В інших формах значення виду тісно пов'язане зі значенням часу. Кожне дієслово видової пари утворює свою систему часових форм: дієслова недоконаного виду мають форми усіх трьох часів, а дієслова доконаного виду – лише минулого й майбутнього часів. Так само дієприкметникові й дієприслівникові форми утворюються від дієслів, зберігаючи значення виду, закладене в початковій формі [13 с. 267–269].

Більшість дієслів мають видові пари. Дієслова доконаного виду здебільшого утворюються від дієслів недоконаного виду за допомогою префіксів. Окремі дієслова не мають видових пар і вживаються лише у формі недоконаного (*прагнути, гордувати, намагатися, потнебувати, переслідувати, покрикувати*) чи доконаного (*схаменутися, стрепенутися, зурочити, розкричатися, насумуватися*) виду [3]. Основне значення форм недоконаного виду пов'язане з відсутністю вказівки на обмеженість дії, вони виражають у цілому тривалу нерезультативну дію. Крім того недоконаний вид дієслова передає значення внутрішньо необмеженої дії, яка може семантично виявлятися як дія, що не встигла ще реалізуватися (*запалювати*), як дія, що реалізується без обмежень (*писати, їсти, рости*), а також дія, що регулярно (*постукувати, поблискувати*) або нерегулярно (*приходити, бігати*) повторюється [1].

Наразі, як правило, виділяють п'ять аспектуальних класів українського дієслова: 1) термінативи, 2) евентиви, 3) активітиви, 4) стативи та 5) елятиви [8, с. 4].

Термінативи мають значення події та спрямовані на процеси, з одного боку, та події, досягнуті внаслідок їхнього здійснення, – з іншого (*малювати, будувати,*

прикрашати, створювати, писати); евентиви презентують зображуваний словом факт як подію (*чихнути, спіткнутися, зламати, кліпнути, виграти*), активітиви – як дію (*геготіти, гомоніти, рвати*), стативи мають значення стану (*бути, знаходиться, знати*), а релятиви – відношення (*володіти, мати, потребувати*). Активітивам також притаманне значення динамічних неподієспрямованих процесів, вони не мають видових партнерів, натомість їм властиве багатовекторне акціональне партнерство та прогресивна функція. Стативи відображають актуальні чи неактуальні адинамічні, недискретно-фазові вияви буття (стани), локалізовані хоча б у межах надтривалого часового відрізка, позбавлені можливості мати видових партнерів, для них характерне аспектуально-акціональне партнерство з інцептивами. Евентиви об'єднані значенням миттєвих подій, зокрема й несподіваних, непередбачуваних, а також таких, що є негативним наслідком надмірного захоплення процесом чи недогляду, яким притаманне функціонально-видове й обмежене акціональне партнерство, але не властива прогресивна функція. Семантика релятивів, які позначають процесуально-стилізовані відношення, властивості, постійні ознаки, унеможлиблює будь-яке партнерство та прогресивну функцію, хоч деякі з них, зокрема «географічні» дієслова, можуть мати уявно-видових, або інцесивних, партнерів, що зумовлено асоціативно-метафоричним семантичним залишком термінативів, від яких утворені георелятиви [6, 7, 8].

Але, окрім того, слід враховувати, що приналежність до певного аспектуального класу зрештою визначає лише контекст, тому про особливості аспектуальної поведінки дієслова можна говорити тільки на основі аналізу конкретних ситуацій і речень, що зумовлено глибокою закоріненістю категорії виду в онтологію ситуацій, що відображаються у семантиці дієслів.

У фінській мові аспект – це поняття, що включає в себе різні категорії, які слугують для вираження ступеня тривалості дії та ситуації на різних рівнях у реченнях. Йдеться вже не власне про клас слів (як в українській мові), а про аспект речення, ситуативну аспектуальність, виражену дієсловом, і власне дієслівне аспектуальне значення [17].

Аспект речення виражає внутрішній час ситуації або дії, виражений у реченні: ситуація може бути представлена як гранична і негранична. Коли ситуація за своєю аспектуальністю є граничною, тобто перфективною, вона вважається цілісною, в якій є початок та кінець, або яка є пунктуальною або миттєвою дією [18]. Зазвичай, мається на увазі подія, що має внутрішнє значення зміни або результату (*Minä löysin hattuni ja ranin sen päähän.* – Я знайшов шляпу та одягнув її на голову).

Коли речення представляє аспектуально неграничну ситуацію, або так званий імперфектив, автоматично привертається увага до певного періоду ситуації або дії. А тому ситуація описується як така, що перебуває у процесі, посередині або така, що не досягла результату (*Minä etsin hattuni.* – Я шукав свою шляпу; *Tyttö kävelee metsästä kotiin.* – Дівчина йде з лісу до дому; *Metsästäjä ampui sorsaa.* – Мисливець підстрелив (поранив) качку, або мисливець стріляв у качку (але не влучив у ціль)). Неграничною є також дія у реченнях, що зображують хабітуальні ситуації, тобто такі, в яких передається повторювана звичка або схильність до чогось (*Poltat sä?* – Ти палиш?) [16].

Загалом граничність передається тотальним об'єктом та різними прислівниками напрямку, тим часом неграничність – партитивним об'єктом, особливо, коли речення заперечне і об'єкт в однині. Межа тривання дії передається виразами на зразок *tunnin / tunnissa* (годину / впродовж години) [19].

Різні ситуації поділяються на ситуативні типи, які виражаються за допомогою дієслів. Аспектуальні класи дієслів у фінській мові можна умовно співвіднести

з аспектуальними класами дієслів в українській мові. Дієслова у фінській мові поділяються на такі аспектуальні класи: 1) недіяльні стани, 2) недіяльні дії, 3) діяльні дії, 4) діяльні події. Діяльні події можна поділити на динамічні та статичні.

Вирази, що передають стани: *olla työtön, omistaa asunto, rakastaa lastaan* (бути безробітним, мати житло, любити дитину) є статичними за своєю природою і не містять значення змін, межі або результату [16]. У таких виразах наявні дієслова, що виражають недіяльні стани (*olla, tietää* – бути, знати), які можна умовно співвіднести зі стативами в українській мові. Крім того у фінській мові є дієслова, що виражають недіяльні дії (*rakastaa, vihata, omistaa* – володіти, любити, ненавидіти), які можна умовно співвіднести з елятивами в українській мові.

Недіяльні стани або дії, в яких відсутня кінцева межа або результат, виражаються за своїм аспектуальним значенням неграничними, не результативними дієсловами на зразок *olla, rakastaa, juosta, heiluttaa* (бути, любити, бігти, хвилюватись) [16].

Тим часом події є динамічними (*rakentaa talo* – дім) та статичними (*voittaa kilpailu* – виграти змагання), в яких наявна кінцева межа або результат. Вираження діяльних подій або дій і процесів відбувається за допомогою гранично-неграничних (результативно-нерезультативних) дієслів: *rakentaa, kasvaa* (будувати, рости). У семантиці цих дієслів міститься кінцева межа ситуації, яка може бути досягненою або здаватися недосягненою: *Rakensimme talon / Rakensimme taloa* (побудували дім, будували дім) [16].

Дієслова фінської мови, що виражають динамічні події, в українській мові можна умовно співвіднести з термінативами, дієслова, що мають значення точних подій – з евентивами, а дієслова, що виражають діяльні дії, – з активітивами.

В усіх випадках семантика дієслова впливає на те, які ситуативні типи може зобразити внутрішнє значення дієслова.

Як і в українській мові, у фінській мові аспектуальне значення дієслова може утворюватися за допомогою словотворчих суфіксів, що передають якість дії, фреквентативність, тривалість та моментальність. Наприклад, суфікс, що передає фреквентативність, маркує повторюваність дії, вираженої першопочатковим словом, тобто який за граничністю описує відкриту, ітераційну (повторювану) ситуацію. Суфікс, що має значення моментальності, зображує точну подію [16] тощо.

Попередні спостереження над зіставною площиною категорії аспектуальності у різних мовах дають підстави говорити про те, що це явище і термінологічно, і граматично потребує більш глибокого вивчення саме у контрастивному аспекті і не лише з метою виявлення спільних і відмінних його характеристик, а для розкриття онтологічної, когнітивної і суто мовної природи. Насамперед, варто шукати відповідь на питання про те, чому в одній мові значення аспектуальності може виражатись морфологічно, наприклад, дієслівними префіксами, в іншій, – приміром, прислівниками. Що стосується термінології, то у фінській мові, як і в інших мовах, немає, наприклад, уніфікованої термінології щодо позначення категорії аспектуальності й аспектуальних класів дієслів. Один і той самий термін може вживатися на позначення різних понять, або одне й те саме поняття позначатись кількома різними термінами. Наприклад, у фінській мові окрім терміна «граничний аспект» в науковій літературі наявний також термін «перфективний аспект», або «термінативний аспект»; для позначення ж неграничного аспекту наявні терміни «імперфективний», «курсивний» або «дюративний (тривалий) об'єкт» тощо.

У фінській науковій літературі центральним поняттям є результативність, тобто досягнення мети, яку часто розглядають у зв'язку зі змінами у відмінку об'єкта. Можна говорити про результативні дієслова, приміром: *löytää, tappaa, unohtaa* (знайти, вбити,

забути) або про відповідні результативні речення. Наявні також нерезультативні дієслова, наприклад, дієслова, що виражають почуття, або рух «туди-сюди»: *rakastaa*, *heiluttaa* (кохати, махати), які за своєю природою не схильні виражати досягненість результату дії. Квазірезультативними називають дієслова, які, з одного боку, передають тривалий стан і можуть виражати в реченні тривалу дію так само, як і не результативні, але в той же час вони іноді вимагають тотального об'єкта. Це, приміром, когнітивні дієслова: *tietää*, *muistaa* (знати, пам'ятати), або дієслова, які мають значення відношення: *sisältää*, *omistaa* (містити, володіти) [16].

Висновки. Підсумовуючи вищесказане, зазначимо, що категорія аспектуальності включає широкий спектр більш вузьких понять, таких як дієслівний вид, темпоральність, граничність / неграничність дієслова, процесуальність, миттєвість тощо. Аспектуальність може виражатись внутрішнім лексичним значенням дієслова або зовнішніми формальними засобами, наприклад, суфіксами, префіксами чи відмінками об'єкта.

В українській мові дієслівний вид становить єдність граматичних (формальних) та лексичних (власне аспектуальних) ознак, що субкатегоризуються на основі маркера доконаності / недоконаності. Видове протиставлення виражається граматично у співвідносних дієсловах одного кореня (і тільки в поодиноких випадках суплетивно), що виступають як видова пара. Виділяють п'ять аспектуальних класів українського дієслова: термінативи, евентиви, активітиви, стативи та елятиви.

У фінській мові аспект – це поняття, що включає в себе різні категорії, які слугують для вираження ступеня тривалості дії та ситуації у реченнях: аспект речення, ситуативну аспектуальність, виражену дієсловом, і власне дієслово. Ситуація або дія може виступати як гранична (в якій є початок та кінець, або миттєвість) або негранична (що має семантику процесу та тривалості). Граматично граничність передається тотальним об'єктом та різними прислівниками напрямку, неграничність – партитивним об'єктом. Оскільки аспектуальність включає багато різних більш вузьких значень, то необхідно також зазначити, що значну роль у вираженні цієї категорії відіграє також внутрішнє значення дієслів, яке може зумовлювати певне стає аспектуальне значення або обмежувати певні аспектуальні значення залежно від контексту. Це стосується багатозначних дієслів.

Аспектуальні класи фінських дієслів можна умовно співвіднести з аспектуальними класами дієслів в українській мові. Внутрішнє аспектуальне значення може виражатись за допомогою словотворчих засобів, як і в українській мові.

Перспективами подальших досліджень є зіставний аналіз способів вираження аспектуальних значень дієслів у досліджуваних мовах.

Список використаної літератури

1. Безпояско О. К. Граматика української мови. Морфологія : підруч. / О. К. Безпояско, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський. – Київ : Либідь, 1993. – 336 с. ; Bezpoiasko O. K. Hramatyka ukrainської movy. Morfolohiia : pidruch. / O. K. Bezpoiasko, K. H. Horodenska, V. M. Rusanivskyi. – Kyiv : Lybid, 1993. – 336 s.
2. Бондарко А. В. Русский глагол : пособие для студентов и учителей / А. В. Бондарко, Л. Л. Буланін. – Ленинград : Просвещение, 1967. – 190 с. ; Bondarko A. V. Russkiy glagol : posobie dlya studentov i uchiteley / A. V. Bondarko, L. L. Bulanin. – Leningrad : Prosveshchenie, 1967. – 190 s.
3. Геращенко Д. В. Аспектуальні особливості аудіовербативів та вираження категорії виду в українській та англійській мовах / Д. В. Геращенко // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира

Винниченка]. Сер.: Філологічні науки: 2010. – Вип. № 89 (4). – С. 229–233; Narashchenko D. V. Aspektualni osoblyvosti audioverbatyviv ta vyrazhennia katehorii vydu v ukrainskii ta anhliiskii movakh / D. V. Herashchenko // Naukovi zapysky [Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka]. Ser.: Filolohichni nauky: 2010. – Vyr. № 89 (4). – S. 229–233.

4. Ісакова Ю. П. Категорії аспектуальності та темпоральності в системі італійського й українського дієслова: зіставний аспект: дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.17 / Юлія Петрівна Ісакова; Київський національний лінгвістичний університет. – Київ, 2008. – 74 с.; Isakova Yu. P. Katehorii aspektualnosti ta temporalnosti v systemi italiiskoho y ukrainskoho diieslova: zistavnyi aspekt: dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.17 / Yuliia Petrivna Isakova; Kyivskiy natsionalnyi lnhvistychnyi universytet. – Kyiv, 2008. – 74 s.

5. Калько М. І. Універсальна категорія аспекту в українському етноваріанті / М. І. Калько // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – 2004. – Вип. 34, ч. 1. – С. 81–87; Kalko M. I. Universalna katehoriia aspektu v ukrainskomu etnovarianti / M. I. Kalko // Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filolohichna. – 2004. – Vyr. 34, ch. 1. – S. 81–87.

6. Калько М. І. Категорія аспектуальності в сучасній українській літературній мові: автореф. дис. ... д-ра філол. наук: спец. 10.02.01 / Микола Іванович Калько; НАНУ, Інститут української мови. – Київ, 2009 – 40 с.; Kalko M. I. Katehoriia aspektualnosti v suchasni ukrainskii literaturnii movi: avtoref. dys. ... d-ra filol. nauk: spets. 10.02.01 / Mykola Ivanovych Kalko; NANU, Instytut ukrainskoi movy. – Kyiv, 2009 – 40 s.

7. Калько М. І. «Дискусійна» видова кореляція бачити VS побачити й аспектуальна діагностика актуальних стативів / М. І. Калько // Лінгвістика. – 2011. – № 1, ч. 2. – С. 119–127; Kalko M. I. «Dyskusiina» vydova koreliatsiia bachyty VS pobachyty y aspektualna diahnostryka aktualnykh statyviv / M. I. Kalko // Lnhvistyka. – 2011. – № 1, ch. 2. – S. 119–127.

8. Калько М. І. Аспектуальність і дієслівна полісемія: моногр. / М. І. Калько – Черкаси: Брама, 2002. – 144 с.; Kalko M. I. Aspektualnist i diieslivna polisemiia: monohr. / M. I. Kalko – Cherkasy: Braama, 2002. – 144 s.

9. Маслов Ю. С. Очерки по аспектологии / Ю. С. Маслов. – Ленинград: Изд-во ЛГУ, 1984. – 263 с.; Maslov Yu. S. Ocherki po aspektologii / Yu. S. Maslov. – Leningrad: Uzd-vo LGU, 1984. – 263 s.

10. Маслов Ю. С. Система основных понятий и терминов славянской аспектологии / Ю. С. аслов // Вопросы общего языкознания. – Ленинград: Изд-во Ленингр. ун-та, 1965. – С. 53–80; Maslov Yu. S. Sistema osnovnykh ponyatiy i terminov slavyanskoou aspektologii / Yu. S. Maslov // Voprosy obshchego yazykoznaniiya. – Leningrad: Izd-vo Leningr. un-ta, 1965. – S. 53–80.

11. Мацько Л. І. Українська мова: навч. посіб. / Л. І. Мацько, О. М. Мацько, О. М. Сидоренко. – Донецьк: Тов.ВКФ «БАО», 2007. – 480 с.; Matsko L. I. Ukrainska mova: navch. posib. / L. I. Matsko, O. M. Matsko, O. M. Sydorenko. – Donetsk: Tov.VKF «BAO», 2007. – 480 s.

12. Розенталь Д. Э Словарь-справочник лингвистических терминов: пособие для учителей / Д. Э. Розенталь, М. А. Теленкова. – 2-е изд., испр. и доп. – Москва: Просвещение, 1976. – 543 с.; Rozental D. Э Slovar-spravochnyk lnhvystycheskykh termynov: posobyie dlia uchytelei / D. Э. Rozental, M. A. Telenkova. – 2-e yzd., uspr. y dop. – Moskva: Prosveshchenye, 1976. – 543 s.

13. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. – 6-те вид., стер. – Київ : Вища шк., 2006. – 430 с. ; Suchasna ukrainska literaturna mova : pidruch. / za red. M. Ya. Pliushch. – 6-te vyd., ster. – Kyiv : Vyshcha shk., 2006. – 430 s.

14. Alhoniemi A. Suomen kielen terminatiiveista / A. Alhoniemi // Rakenteita: Juhlakirja Osmo Ikolan 60-vuotispäiväksi 6.2.1978. TYSYKLJ. 6 – Turku : Turun yliopisto, 1978. – S. 188–206.

15. Dahl Ö. On the Definition of the Telic-Atelic (Bounded–Nonbounded) Distinction in Tense and Aspect / Ö. Dahl; ed. by Ph. Tedeschi, A. Zaenen. – Syntax and Semantics. – 1981. – Vol. 14. – S. 79–90

16. Iso suomen kielioppi / A. Hakulinen, M. Vilkuna, R. Korhonen, et al. – Helsinki : Suomalaisen kirjallisuuden seura, 2004. – 1698 s.

17. Heinämäki O. Aspect in Finnish / O. Heinämäki // Aspect bound : A voyage into the realm of Germanic, Slavonic and Finno-Ugrian aspectology / ed. by C. de Groot, H. Tommola. – Dordrecht : Foris Publications, 1984. – S. 153–177.

18. Kangasmaa-Minn E. Aspektista ja sen sukulaisilmiöistä suomalais-ugrilaisissa kielissä / E. Kangasmaa-Minn // Yli-Vakkuri V. Tutkimuksia syntaksin ja pragmasyntaksin alalta / V. Yli-Vakkuri. – Turku : TY, 1993. – S. 13–23. – (Studia comparativa linguarum orbis Maris Baltici 1)

19. Tommola H. On Finnish «aspect» in discourse / H. Tommola // Verbal aspect in discourse : Contributions to the semantics of time and temporal perspective in Slavic and non-Slavic languages / ed. by N. B. Thelin. – Amsterdam : Benjamins, 1990. – S. 349–366.

Стаття надійшла до редакції 30.04.2018.

A. Shulga

GRAMMAR CATEGORIZATION OF THE ASPECT IN THE FINNISH AND UKRAINIAN LANGUAGES

The ways of expression of the grammar category of aspect in the Finnish and the Ukrainian languages differ a lot. The category of aspect is a difficult and complicated grammar category that is represented in both Finnish and Ukrainian. This category has been studied by such linguists as Bondarko, Maslov, Mustajoki, Zelenko and others.

The main problem of research is that comparable languages belong to different language families, so their grammar systems differ estimably. Despite this, the article describes what the differences in the ways of expression of grammar aspect in these languages and what the differences in the meanings that belong to the field of aspect are.

The article explains what the category aspect is. The general and widespread theory in aspectology is a Two-component theory, initiated by Russian linguist Maslov (Maslov, 1965). The first component of the grammar category of aspect is aspect itself, which includes imperfective and perfective aspect. The second component includes 'hidden'-grammar categories such as, for example, habitual aspect or progressive aspect (Kalko, 2009).

The article explains what the perfective or imperfective verbs in the Ukrainian language are and how they are formed. In the Ukrainian language verbs themselves are either perfective or imperfective. Perfective verbs are mostly formed from imperfective verbs by addition of prefixes. Other aspectual meanings are also expressed by addition of prefixes to verbs.

The article also describes what in the Finnish language telicity is, and what the telic and the atelic sentences mean. Telicity is expressed not by the verb but by the whole sentence. The telic sentence means that the goal is achieved and there is some result, while, the atelic sentence does not identify whether the goal is achieved. It can also mean that the action is in progress.

The article shows how aspectual meaning of the sentence in the Finnish language is expressed by the case of object and what two objective cases in the Finnish language are. The article explains how other aspectual meanings in Finnish can be expressed by suffixes. So, grammatically aspectual meaning of the sentence in the Finnish language is expressed by the objective cases. There are two objective cases in the Finnish language – partitive and accusative. Accusative object in sentence means that the sentence is telic and partitive object means that the sentence is atelic. Other aspectual meanings in Finnish can be expressed by suffixes. For example, suffix -ele- usually means repeatable action (nauraa means 'to laugh', naureskella (naureskele-) means 'to laugh repeatedly', oppia – opiskella, katsoa – katsella).

The article compares the aspectual types of verbs in the Ukrainian and Finnish languages.

As a result, the article singles out the differences and similarities in the grammar ways of expression of the category of aspect in the Finnish and Ukrainian languages as well as it dwells on the differences and similarities in the meanings that belong to this category. Consequently, the ways of expression of grammar aspect in Finnish and Ukrainian languages are different but there are some similar features. First of all, both the Ukrainian and the Finnish languages have two aspects. In Ukrainian these are perfective and imperfective, in Finnish these are telic and atelic. Secondly, either in Finnish language or in Ukrainian language there are 'hidden'-grammar categories such as frequency, progressivity and habituality. Despite this, the ways of expression of aspect are different. In Ukrainian language aspectual meaning is usually expressed by prefixes, in Finnish it is usually expressed outside the verb by the objective cases. Notwithstanding this significant differences, some aspectual meanings in Finnish are expressed by the means of derivation, by addition of suffixes with aspectual meanings to verbs.

Key words: *aspectuality, grammar categorization, aspect, tense, aspectual types of verbs.*

УДК 811.111'255.2

D. Shchypachova

LEXICAL-STYLISTIC TRANSFORMATIONS IN THE ENGLISH-UKRAINIAN SCIENTIFIC AND TECHNICAL TRANSLATION

This article deals with the problems of translation of connotative vocabulary in the English scientific and technical texts into the Ukrainian language. The material contains some examples of connotative words that present difficulties in translation and a new extended classification of lexical-stylistic transformations.

Key words: *connotative vocabulary, lexical layer, lexical units, semantics, translation transformations, comparative analysis, source text, translated text, figurative meaning, metaphor, metonymy.*

Introduction. The article is devoted to the linguistic-translational study of the peculiarities of connotative vocabulary in the English scientific and technical texts and the problems of its translation into the Ukrainian language.

The importance of studying this lexical layer is dictated by the need to tackle both practical and theoretical problems of scientific and technical translation. The main task facing